

ชื่อเรื่อง : การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนทางไกลใน
สถาบันอุดมศึกษา
ผู้วิจัย : สุภาณี เล็งศรี
ผู้สนับสนุนทุนวิจัย : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2548

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยศึกษาข้อมูล 2 ระยะ คือ ปี พ.ศ.2542 และปี พ.ศ.2547 ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยคือ ระยะที่ 1 ผู้วิจัย วิเคราะห์เอกสาร หนังสือ วารสาร งานวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และประเด็นคำถาม จากนั้นสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาระบบปิด จำนวน 62 แห่ง ผู้รับผิดชอบหรือผู้ประสานงาน หรือผู้ดูแลการเรียนการสอนทางไกล ที่ได้รับมอบหมายและผู้สอนทางไกลจาก 12 สถาบัน จำนวน 30 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และแบบสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกล หลังจากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผล

ส่วนระยะที่ 2 ผู้วิจัยสอบถามกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาระบบปิด จำนวน 128 แห่ง ผู้รับผิดชอบ หรือผู้สอนทางไกลจาก 84 สถาบัน จำนวน 160 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาระยะที่ 1 พบว่า สถาบันอุดมศึกษาระบบปิด จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.35 จัดการเรียนการสอนทางไกลและมีจำนวน 50 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 80.64 ไม่จัดการเรียนการสอนทางไกล สำหรับเทคโนโลยีการถ่ายทอดการเรียนการสอนทางไกล ประกอบด้วย สื่อหลักคือ เทคโนโลยีการประชุมทางไกลระบบวีดิทัศน์ (Video Conference) สื่อสิ่งพิมพ์ (n = 11) และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (n=10) ตามลำดับสำหรับสถาบันอุดมศึกษา 50 แห่ง ที่ไม่จัดการเรียนการสอนทางไกลนั้นมีจำนวน 32 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 64 ระบุว่า ภายใน 5 - 10 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2547 - พ.ศ.2552) สถาบันมีนโยบายจัดการเรียนการสอนทางไกล โดยเน้นสื่อ/เทคโนโลยีตามลำดับคือ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (n=32) การประชุมทางไกลโดยวีดิทัศน์หรือคอมพิวเตอร์(n=25) และสื่อสิ่งพิมพ์(n=20)

ผลการศึกษาระยะที่ 2 สรุปว่า สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 115 แห่ง จัดการเรียนการสอนทางไกล คิดเป็นร้อยละ 89.84 แต่มีสถาบันจำนวน 84 แห่ง ที่มีความชัดเจนด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกล คิดเป็นร้อยละ 73.04 (จาก 115 แห่ง) ซึ่งเทคโนโลยีที่ใช้ คือ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (n=84) สื่อสิ่งพิมพ์ (n=84) การประชุมทางไกลโดยวีดิทัศน์ (n=40) และบทเรียน e-learning (n=30)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบ และผู้สอนทางไกลเกี่ยวกับองค์ประกอบหลัก ทั้งระยะที่ 1 และระยะที่ 2 สอดคล้องกัน คือ ระบุว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนทางไกลมี 8 องค์ประกอบหลัก คือ หลักสูตร ระบบการจัดการ ผู้เรียนทางไกล ผู้สอนทางไกล กิจกรรมการเรียนการสอนทางไกล สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนทางไกล เทคโนโลยีการสื่อสารทางไกล และปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนการสอนทางไกล

